

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Viite: HE 199/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elintarvikemarkkinalain, oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 2 ja 6 §:n sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Lidl Suomi Kommandiittiyhtiö kiittää mahdollisuudesta kommentoida hallituksen esitystä eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle. Lidl haluaa nostaa erityisesti seuraavat asiat esiin:

Lainvalmistelun taustaolettamat ja tavoitteet

Säädettävän lain keskeinen oletama on, että elintarvikeketjussa alkutuottajien tilanne on tukala, ja että nimenomaan kauppa on syypää tähän. Lidl ei jaa käsitystä siitä, että juuri kauppa olisi syypää alkutuottajien tilanteeseen. Kauppa on suorassa sopimussuhteessa alkutuottajien kanssa vain harvoin. Kaupan sopimuskumppani on pääsääntöisesti elintarviketeollisuus, joka puolestaan on sopimussuhteessa alkutuottajien kanssa. Selkeää näyttöä nimenomaan kaupan haitallisesta vaikutuksesta ketjussa ei ole.

Eräs säädettävän lain keskeisistä normeista on kielto muuttaa sopimusehtoja yksipuolisesti. Kahdenvälisen oikeustoimen eli sopimuksen ehtojen yksipuolinen muuttaminen on Lidlille jo konseptina vieras eikä kuulu Lidlin toimintatapoihin, minkä myös Lidlin tavarantoimittajat voivat vahvistaa. Jos tällaista markkinoilla kuitenkin tapahtuu, eikö koko oikeusjärjestelmän perusajatus sopimusten sitovuudesta tarjoa jo nyt riittäviä työkaluja näihin tilanteisiin puuttamiseen?

Soveltamisala

Laki tulee sovellettavaksi tilanteessa, jossa ostaja on liikevaihdoltaan suurempi kuin myyjä, ja ostajan liikevaihto on vähintään 2 M €. Näin siitä huolimatta, että UTP-direktiivi olisi mahdollistanut ns. dynaamisen soveltamisalamallin, jossa sekä myyjän että ostajan koko suhteessa toisiinsa otetaan huomioon lain soveltumista arvioitaessa.

Valittu kaavamainen pienempi/suurempi -malli johtaa direktiivin ja myös lain alkuperäisen tarkoituksen eli aidosti suojan tarpeessa olevan, selkeästi eri kokoluokassa olevan sopimuspuolen suojaamisen hämärtymiseen. Valittu malli aiheuttaa tilanteen, jossa pienikin ero osapuolten liikevaihdoissa aiheuttaa sopimussuhteelle rajoituksia, vaikka yritykset ovat käytännössä samaa kokoluokkaa eikä aitoa suojan tarvetta siten ole.

Valittu malli on kansallinen tiukennus direktiivin edellyttämään minimitasoon. Voiko tästä seurata se, että hankintoja tehdään kotimaisen toimittajan asemesta muuhun maahan sijoittautuneelta toimittajalta? Tällainen lopputulos olisi täysin päinvastainen sen näkemyksen kanssa, että nimenomaan kotimainen elintarviketuotanto tarvitsee tukea.

Seuraamukset ja elintarvikemarkkinavaltuutettu

Jos ostaja toimii sopimussuhteessaan myyjän kanssa lain vastaisesti, tästä voi seurata huomautus, julkinen varoitus, tietyn menettelytavan kieltäminen ja/tai seuraamusmaksu.

On selvää, että lain rikkomisesta tulee aiheutua seuraamuksia, mutta kiinnitämme kuitenkin huomiota seuraamusmaksun määräytymisperusteeseen. Maksu saa olla enintään yksi prosentti tuotteet ostaneen toimijan lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden kaupan liikevaihdosta siltä vuodelta, jona tämä viimeksi osallistui rikkomukseen. Mutta jos ostaja on viranomainen, seuraamusmaksu voi olla enintään yksi prosentti lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden vuotuisten hankintojen arvosta. Erilainen peruste maksun määrittämisessä riippuen siitä, onko ostaja yksityinen vai julkinen taho, luo uuden kilpailuneutraali-teettiongelman.

Uudella lainsäädännöllä ei tule luoda uusia neutraliteettiongelmia, vaan pyrkiä järjestelmällisesti poistamaan olemassa olevia. Lidl katsoo, että myös yksityiselle taholle määrättävän maksun perusteen tulisi olla hankintojen arvo eikä myynnin liikevaihto.

Lain noudattamista valvoo elintarvikemarkkinavaltuutettu. Valtuutettu voi päättää tarkastuksesta yrityksen tiloissa ja määrätä yritykselle rangaistusluontoisia seuraamuksia. Valtuutettu käyttää siis merkittävää tutkinta- ja tuomiovaltaa.

Tehtävän hoitaminen edellyttää sekä sopimusoikeudellisten periaatteiden että tutkinta- ja tuomiovaltaan liittyvän juridiikan ymmärtämistä. Tästä huolimatta lakiesityksen viimeisimmässä versiossa elintarvikemarkkinavaltuutetulta ei enää edellytetä oikeustieteellistä tutkintoa. Koska valtuutettu käyttää merkittävää tuomiovaltaa, tilanne ei ole tyydyttävä. Lidl katsookin, että oikeustieteellinen tutkinto tulee palauttaa valtuutetun pätevyysvaatimuksiin, kuten asia aiemmassa lakiluonnoksessa oli.

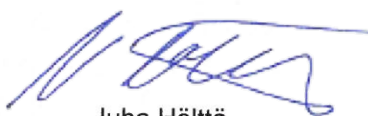
Espoossa 1. joulukuuta 2020

Kunnioittavasti,

Lidl Suomi Kommandiittiyhtiö

Mikko Forsström
kaupallinen johtaja

Juha Hölttä
lakiasiaintohtaja